

ks. Jacek GOLEŃ¹

MIŁOŚĆ MAŁŻEŃSKA W ŚWIECIE BADAŃ NARZECZONYCH

Miłość stanowi często główny motyw zawarcia małżeństwa. W małżeństwach sakramentalnych miłość małżeńska stanowi istotną treść przysięgi małżeńskiej. Rodzi się jednak pytanie: w jaki sposób narzeczeni zawierający małżeństwo sakramentalne rozumieją miłość małżeńską i jak chcą ją realizować. Poszukując odpowiedzi na to pytanie, w 2012 r. przebadano 772 narzeczonych (386 par) w 13 diecezjach w Polsce. W badaniach uwzględniono oddziaływanie zmiennych niezależnych, jak: płeć, wiek, wykształcenie, stosunek do wiary, liczba rodzeństwa oraz rodzina pochodzenia.

Zdecydowana większość narzeczonych dąży do przeżywania miłości małżeńskiej zgodnie z treścią przysięgi małżeńskiej. Pragnie kochać współmałżonka w sposób wierny i uczciwy, wyłączny i trwały, pragnie realizować miłość jako dar z siebie, pragnie tworzyć jedność dwojga osób, przebaczać współmałżonkowi. Tylko około dwóch trzecich badanych pragnie, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia. Pewien odsetek narzeczonych uważa niektóre istotne cechy miłości małżeńskiej za średnio ważne, mało ważne lub zupełnie nieważne. Dążenia dotyczące miłości małżeńskiej zgodne z treścią przysięgi małżeńskiej bardziej cenią kobiety, narzeczeni w wieku od 18 do 25 lat, osoby z wykształceniem wyższym, osoby o bardziej pozytywnym stosunku do wiary oraz narzeczeni pochodzący z rodzin pełnych.

Jednocześnie wysoki odsetek narzeczonych bardzo wysoko ceni przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka, przeżywanie przyjemnych uczuć oraz

¹ **Jacek Goleń, ks. dr hab.** – adiunkt w Katedrze Duszpasterstwa Rodzin w Instytucie Teologii Pastoralnej i Katechetyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Specjalizuje się w duszpasterstwie rodzin i w ramach tej dyscypliny prowadzi badania interdyscyplinarne.

tworzenie ze współmałżonkiem więzi przyjaźni. Narzeczeni niezbyt często cenią erotyczny wymiar miłości małżeńskiej. Część narzeczonych przejawia dążenia utylitarne, a co piąty narzeczony przejawia dążenia maniakalne, zmierzające do kontrolowania współmałżonka. Osiągnięte wyniki pozwalają wyprowadzić wnioski dla duszpasterstwa rodzin, zwłaszcza dla przygotowania młodzieży i narzeczonych do zawarcia małżeństwa sakramentalnego.

Słowa klucze: *miłość małżeńska, narzeczeni, dążenia narzeczonych, przygotowanie do małżeństwa.*

Małżeństwo i rodzina należą do wartości wysoko cenionych przez młodzież. Szacunek dla instytucji małżeństwa oraz dążenie do zawięzania małżeństwa sakramentalnego przejawia zarówno młodzież religijna, jak również młodzież słabo religijna i nieodczuwająca silnego związku z Kościołem². Wysokim uznaniem cieszy się także miłość, wymieniana bardzo często pośród najważniejszych cech dobrego małżeństwa, zarówno w Polsce, jak też w innych krajach Europy³.

Jednocześnie zauważa się parcjalne, subiektywistyczne rozumienie miłości małżeńskiej. *List do rodzin* spostrzega ten problem w szerszym kontekście niezrozumienia pełnej prawdy o człowieku, mężczyźnie i kobiecie. Błąd antropologiczny skutkuje trudnością w zrozumieniu, „czym naprawdę jest dar osób w małżeństwie, czym jest miłość odpowiedzialna za rodzicielstwo, na czym polega autentyczna wielkość rodzicielstwa i wychowania” (LdR 20). Kryzys prawdy o miłości i tajemnicy życia ludzkiego przejawia się w relatywizmie oraz w tendencjach do ignorowania i wypierania sakralnego charakteru małżeństwa⁴.

W praktyce psychologicznej spotyka się osoby niedojrzałe do odpowiedzialnej miłości i nie rozumiejące samej istoty małżeństwa: uznające jego rozerwalność, wykluczające posiadanie potomstwa, dopuszczające różny stopień rozwiązłości⁵. Zawieranie małżeństw przez ludzi niedojrzałych do miłości nieodwołalnej, wiernej i płodnej, pojmujących miłość jako zakocha-

² Por. L. Dyczewski, *Wyobrażenia młodzieży o małżeństwie i rodzinie. Pomiędzy tradycją a nowoczesnością*, Lublin 2009, s. 76-82.

³ Tamże s. 83; por. M. Plopa, *Psychologia rodziny. Teoria i badania*, Kraków 2005, s. 143.

⁴ C. Caffara, *Podstawy doktrynalne rodziny*, w: *W trosce o dobro małżeństwa i rodziny*, t. 2. *Rodzina: serce cywilizacji miłości. Akta Międzynarodowego Kongresu Teologiczno-Pastoralnego z okazji I Światowego Spotkania Rodzin z Ojcem Świętym Rzym, 6-7 października 1994 r.*, red. M. Brzeziński, Lublin 2011, s. 43-45.

⁵ S. Steuden, *Osobowościowe uwarunkowania niepowodzenia w małżeństwie*, w: *Małżeństwo – przymierze miłości*, red. J. Misiurek, W. Słomka, Lublin 1995, s. 204.

nie i pożądanie, stanowi wewnętrzne zagrożenie dla rodziny, gdyż ludzie ci nie są zdolni do odpowiedzialności i bycia darem⁶. Zrozumienie, czym jest miłość małżeńska oraz na czym polega sens przymierza małżeńskiego, mogą utrudniać obce chrześcijaństwu wzorce związków małżeńsko-rodzinnych oraz proponowanie rezygnacji z podstawowych dla małżeństwa wartości, obecne w środkach społecznego przekazu⁷.

W tym kontekście znaczenie posiada zarówno rozumienie miłości małżeńskiej przez narzeczonych, jak również dążenia w tej dziedzinie. Weryfikacja dążeń narzeczonych dotyczących miłości małżeńskiej pozwala określić, jaką miłość chcą realizować, gdy zawierają małżeństwo sakramentalne.

1. Rozumienie miłości małżeńskiej

Miłość jest podstawowym i wrodzonym powołaniem każdej istoty ludzkiej, uzdolnionej i wezwanej do podjęcia odpowiedzialności za miłość i wspólnotę. Człowiek został stworzony przez Boga z miłości i jednocześnie powołany do miłości (FC 11). Sposób realizacji powołania do miłości łączy się z rozpoznaniem i podjęciem własnego powołania otrzymanego od Boga. Większość członków Ludu Bożego podejmuje powołanie małżeńskie (por. LdR 18). W małżeństwie i rodzinie miłość jest podstawą jedności oraz fundamentem realizowanych wartości⁸.

Pojęcie miłości nie jest jednoznaczne i bywa rozumiane wielorako. Wielość określeń miłości oddaje złożoność tego terminu. Spotyka się takie określenia, jak: miłość namiętna i romantyczna (*eros*), miłość jako gra lub zabawa (*ludus*), miłość przyjacielska (*storge*), miłość praktyczna (*pragma*), miłość obsesyjna (*mania*), oraz miłość altruistyczna (*agape*)⁹. Przytoczony podział nie wyczerpuje wielości określeń miłości¹⁰. Papież Benedykt XVI szczególnie wyakcentował znaczenie miłości *eros* i *agape*, jako łączące się z sobą w miłości dwojga osób (por. DCE 7).

⁶ M. Dziewiecki, *Rodzina domem miłości i życia*, Lublin 2011, s. 78.

⁷ S. Steuden, *Osobowościowe uwarunkowania ...*, dz. cyt., s. 201-202.

⁸ Miłość uważa się za najwyższą wartość moralną. K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, Lublin 1986, s. 123; por. B. M. Parysiewicz, *Wychowanie do miłości. Studium z duszpasterstwa rodzin*, Lublin 2010, s. 235.

⁹ Zob. B. Wojciszke, *Psychologia miłości. Intymność – namiętność – zaangażowanie*, Gdańsk 2002, s. 237-242; J. S. Turner, D. B. Helms, *Rozwój człowieka*, Warszawa 1999, s. 418-419.

¹⁰ Warto przywołać model miłości wypracowany przez R. Sternberga, identyfikujący siedem form miłości: lubienie, zadurzenie, pusta miłość, romantyczna miłość, niedo-

Miłość jest postawą woli, która rodzi się z poznania i przyjęcia prawdy o drugiej osobie, przy udziale czynnika uczuciowego. Jednakże nie jest ona samym tylko uczuciem. Zawiera w sobie odpowiedzialność i troskę o dobro osób, a jej szczytem jest oddanie siebie drugiej osobie¹¹. Benedykt XVI stwierdza, że dojrzała miłość angażuje wszystkie potencjalne możliwości człowieka, uczucia, intelekt i wolę. Nie jest ona nigdy skończona i spełniona, ale dojrzewa wraz z biegiem życia. Dąży do upodobnienia się do drugiej osoby oraz wspólnoty pragnień i myśli (DCE 17)¹². Dojrzała miłość polega na przyjęciu drugiego człowieka w jego integralności i staraniu o jego dobro, podczas, gdy niedojrzała na jego przywłaszczaniu¹³.

Małżeństwo oparte na miłości wyłącznej i definitywnej ma swój wzór w relacji Boga z Jego Ludem. Sposób, w jaki miłuje Bóg, staje się miarą miłości małżeńskiej (DCE 11). Bóg nie nakazuje uczucia, którego nie możemy sobie wzbudzić. Miłość rodzi się w sercu człowieka z doświadczenia umiłowania go przez Boga (por. DCE 16). Powołanie do miłości implikuje i określa odpowiedzialność moralną małżonków. Znajduje ona odniesienie do osobowej relacji z Bogiem, który wzywa małżonków do świętości i zarazem obdarowuje darami koniecznymi do jej osiągnięcia¹⁴. Zatem wierność Bogu wyraża się w podejmowaniu zobowiązań moralnych. Dobrowolna decyzja i wzajemna zgoda małżeńska, wyrażona w stosownej formie, powoduje, że miłość małżeńska staje się powinnością¹⁵. Przyjęcie zobowiązań moralnych związanych z małżeństwem sakramentalnym i ich treść wyraża przysięga małżeńska.

rzeczna miłość, partnerska miłość, miłość doskonała. Zob. Turner, Helms, *Rozwój człowieka ...*, dz. cyt., s. 419-420. Więcej ujęć teoretycznych dotyczących pojęcia miłości przytacza Parysiewicz, *Wychowanie do miłości ...*, dz. cyt., s. 94-120.

¹¹ Zob. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność ...*, dz. cyt., s. 84-91, 112-117; por. M. Ryś, *Miłość jako psychologiczna podstawa wspólnoty małżeńskiej*, w: *Rodzina jako Kościół domowy*, red. A. Tomkiewicz, W. Wiczorek. Lublin 2010, s. 497-508.

¹² Według K. Wojtyły miłość do osoby drugiej płci sięga wartości seksualnej drugiej osoby, zawiera w sobie pierwiastek pożądania oraz wymiar uczuciowy, lecz w istocie tworzy się w woli. Miłość polega na zaangażowaniu wolności osoby płynącym z poznania prawdy o tej konkretnej kobiecie lub mężczyźnie jako o osobie. Zob. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność* s. 70-91, 105-120, 179-185.

¹³ G. Malcher, *Wychowanie do miłości – rodzina szkołą miłości*, w: *Wychowanie w rodzinie chrześcijańskiej*, red. F. Adamski, Kraków 1982, s. 307-308.

¹⁴ Por. W. Rzepa, *Miłość małżeńska wezwaniem do odpowiedzialności*, w: *Miłość, wierność i uczciwość małżeńska. Przesłanie moralne Kościoła*, red. K. Jeżyna, T. Zadykiewicz, Lublin 2006, s. 203.

¹⁵ Jan Paweł II, *Miłość małżeńska*. Przemówienie do Trybunału Roty Rzymskiej (21.01.1999) nr 4, w: *Jan Paweł II. Dzieła zebrane*, t. 5., *Orędzia, przesłania, przemówienia okolicznościowe*, red. P. Ptasznik, T. Dzidek i in., Kraków 2007, s. 714-717.

Małżonkowie, zjednoczeni z Chrystusem poprzez wierną miłość i wypełnianie swego powołania, mają być świadkami Jego misterium miłości (KDK 49, 52). Papież Benedykt XVI stwierdza, że w Eucharystii miłość Boga przychodzi do człowieka cieleśnie, aby działać w nim i przez niego. Miłość może być przykazana, ponieważ wcześniej jest dana (por. DCE 13). Wzorem miłości Chrystusowej miłość małżeńską cechuje to, że jest ona na wskroś ludzka, zarazem zmysłowa i duchowa; pełna, czyli wielkoduszna i obdarowująca współmałżonka darem z siebie; wierna i wyłączna aż do końca życia; oraz płodna, czyli skierowana ku płodzeniu i wychowaniu potomstwa (HV 9). Nowożeńcy podążają w kierunku realizacji tej miłości, dlatego ślubują sobie wzajemnie miłość, wierność, uczciwość małżeńską oraz nierozzerwalność zawartego małżeństwa. Przyrzekają sobie także wytrwać razem w zdrowiu i chorobie, w dobrej i złej doli do końca życia oraz przyjąć z miłością i po katolicku wychować potomstwo (por. OSM 60, 63).

Wymienione cechy miłości ogniskują się w małżeńskim *communio personarum*, gdzie miłość małżonków prowadzi do nierozzerwalnej jedności. Całkowitość wzajemnego obdarowania sobą implikuje jedność, uczciwość, nierozzerwalność i wierność relacji małżeńskiej¹⁶. Małżeńskie przymierze miłości, w którym mężczyzna i kobieta tworzą wspólnotę życia i miłości zamierzoną przez Boga, jest jedynym miejscem, umożliwiającym pełne oddanie osobowe w prawdzie¹⁷. Wzajemna miłość małżonków spotyka się w pragnieniu dziecka, które jest ucieleśnieniem ich miłości¹⁸. Jednocześnie całkowitość miłości małżeńskiej implikuje wymóg odpowiedzialnego rodzicielstwa, do którego wezwani są małżonkowie (por. KDK 48; HV 10; FC 11). Dzięki temu małżeństwo nierozzerwalne stanowi wielką szansę spełnienia się człowieka we wspólnocie miłości oraz najlepsze środowisko rozwoju nowej istoty ludzkiej¹⁹.

¹⁶ K. Wojacek, *Kształtowanie katolickiej koncepcji małżeństwa w diecezjalnym studium rodziny. Studium pastoralne*, Opole 1997, s. 33.

¹⁷ W realizacji miłości małżeńskiej kluczową rolę odgrywa posłuszeństwo prawdzie o człowieku, ludzkiej płciowości, miłości, małżeństwie i rodzinie oraz powołaniu do świętości życia, por. SPMR 12, 18, 22, 29.

¹⁸ M. Braun-Gałkowska, *Wychowanie do małżeństwa i rodziny*, w: Jan Paweł II. *Familiaris consortio. Tekst i komentarze*, red. T. Styczeń, Lublin 1987, s. 183.

¹⁹ M. Machinek, *Małżeństwo – dar, który zobowiązuje*, w: Jan Paweł II. *Mężczyzna i niewiasta stworzył ich. Sakrament. O Jana Pawła II teologii ciała*, red. T. Styczeń, Lublin 1999, s. 256.

2. Badana grupa i przebieg badań

Grupę badawczą stanowiły pary narzeczonych, biorących udział w katechizacji przedmałżeńskiej i przedślubnej. Próba badawcza składała się z 772 osób (386 par) przygotowujących się do zawarcia małżeństwa sakramentalnego. Ze względu na badanie par narzeczonych charakterystyka badanej grupy ze względu na płeć przedstawia rozkład równomierny, 386 kobiet oraz tyle samo mężczyzn.

W badanej próbie ze względu na wiek wyróżniono dwie grupy respondentów. Pierwszą stanowią osoby w wieku 18-25 lat (41,9%), drugą osoby powyżej 25 lat (58,1%). Ze względu na wykształcenie wśród respondentów wyróżnić można osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym (9,8%), średnim (36,6%) oraz wyższym (53,6%). Ze względu na nierównomierność grup w dalszych analizach połączono ze sobą grupy osób z wykształceniem podstawowym, zawodowym oraz średnim, w wyniku czego grupa ta liczy 46,4%.

Respondentów różnicuje także stosunek do wiary. 30,3% badanych określiło się jako głęboko wierzący i praktykujący, 61,8% określiło się jako wierzący, słabo praktykujący, a 5,4% postrzega siebie jako słabo wierzących. 1,6% zadeklarowało się jako obojętni religijnie, a 0,9% jako niewierzący. W dalszych obliczeniach ze względu na stosunek respondentów do wiary wyróżniono trzy grupy: głęboko wierzący i praktykujący (30,3%), wierzący, słabo praktykujący (61,8%) oraz słabo wierzący i niewierzący (7,9%).

W grupie respondentów znalazły się osoby wychowujące się w rodzinach pełnych, z obojgiem rodziców (82,3%) oraz niepełnych (17,1%). Dzieląc rodziny niepełne na różne typy, wyróżniono wśród respondentów osoby wychowujące się w rodzinie niepełnej wskutek śmierci rodzica (7,4%), w rodzinie, gdzie miał miejsce rozwód i rozejście się rodziców (5,3%), w rodzinie z jednym (samotnym) rodzicem (1,9%), w rodzinie niepełnej czasowo (nieobecność rodzica powyżej 3 miesięcy) – 2,4% oraz w rodzinie zastępczej (0,7%). W analizach uwzględniono podział na respondentów wychowujących się w rodzinach pełnych (82,9%) oraz niepełnych (17,1%).

Środowisko rodzinne respondentów cechuje także liczba posiadanego rodzeństwa. 10,6% badanych nie ma rodzeństwa, natomiast 36,6% badanych posiada jedną osobę rodzeństwa. Większość respondentów wychowywało się w rodzinach uznawanych za wielodzietne²⁰. W tym 28,6% badanych ma dwoje rodzeństwa, 12,8% respondentów – troje rodzeństwa, a 11,8% – czworo i więcej rodzeństwa.

²⁰ Por. L. Dyczewski, *Rodzina – społeczeństwo – państwo*, Lublin 1994, s. 151.

Badanym narzeczonym pozostało średnio ponad trzy miesiące do zawarcia małżeństwa ($M=3,60$; $SD=4,007$). Co piątemu respondentowi pozostało do ślubu zaledwie 1 miesiąc, prawie 30% badanych do ślubu miało 2 miesiące, a co czwartemu badanemu do ślubu pozostały 3 miesiące. Niewielki odsetek badanych deklaruje, że do ślubu pozostało im 4 miesiące lub więcej.

Badania narzeczonych przeprowadzono w miesiącu maju i czerwcu 2012 roku na terenie 13 diecezji w Polsce: archidiecezji krakowskiej, lubelskiej, łódzkiej, przemyskiej oraz diecezji drohiczyńskiej, elbląskiej, legnickiej, opolskiej, pelplińskiej, płockiej, rzeszowskiej, siedleckiej, szczecińsko-kamieńskiej. Narzeczeni zebrani na katechezach przedmałżeńskich i przedślubnych wypełniali ankietę metodą audytoryjną w obecności duszpasterza lub doradcy życia rodzinnego. Łącznie rozdano 932 kwestionariusze, dla 466 par narzeczonych. Po wypełnieniu zebrano 806 kwestionariuszy, z których 772 (386 par) nadawało się do dalszych analiz (stopa zwrotu 83%).

Wypełnione kwestionariusze ankiety nadające się do dalszych analiz pochodziły z archidiecezji krakowskiej (27 par), lubelskiej (40 par), łódzkiej (32 pary), przemyskiej (42) oraz diecezji drohiczyńskiej (15 par), elbląskiej (13 par), legnickiej (14 par), opolskiej (32 pary), pelplińskiej (16 par), płockiej (43 pary), rzeszowskiej (59 par), siedleckiej (18 par), szczecińsko-kamieńskiej (35 par). Następnie 772 wypełnione kwestionariusze poddano obliczeniom statystycznym za pomocą pakietu SPSS 14.0PL²¹ w Pracowni Obliczeń Statystycznych KUL.

3. Dążenia narzeczonych dotyczące miłości małżeńskiej w świetle przeprowadzonych badań

Respondentów zapytano o dążenia dotyczące miłości małżeńskiej. Pytanie dotyczyło tego, w jaki sposób narzeczeni chcą przeżywać miłość małżeńską. Wyniki prezentuje tabela 1.

²¹ SPSS Inc. (2007), SPSS for Windows, Version 14.0PL, Chicago, SPSS Inc.

Tabela 1. Liczbowy i procentowy rozkład ważności dążeń dotyczących miłości małżeńskiej u narzeczonych

Dążenia narzeczonych	zupełnie nieważne		mało ważne		średnio ważne		ważne		bardzo ważne		decydujące		brak danych		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
chcę tworzyć związek erotyczny z współmałżonkiem	41	5,3	45	5,8	75	9,7	210	27,2	194	25,1	193	25,0	14	1,8	772	100,0
chcę tworzyć ze współmałżonkiem więź przyjacielską	1	0,1	5	0,6	8	1,0	107	13,9	275	35,6	366	47,4	10	1,3	772	100,0
chcę, aby nasza miłość była stale otwarta na początek życia	13	1,7	22	2,8	45	5,8	160	20,7	247	32,0	271	35,1	14	1,8	772	100,0
chcę przyjmować współmałżonka jako dar	8	1,0	6	0,8	23	3,0	155	20,1	283	36,7	281	36,4	16	2,1	772	100,0
zależy mi na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka	1	0,1	1	0,1	11	1,4	99	12,8	271	35,1	374	48,4	15	1,9	772	100,0
zależy mi, abym przeżywał/a przyjemne uczucia	5	0,6	11	1,4	30	3,9	181	23,4	254	32,9	275	35,6	16	2,1	772	100,0
chcę w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi	8	1,0	9	1,2	21	2,7	163	21,1	308	39,9	246	31,9	17	2,2	772	100,0
chcę tworzyć związek dający mi korzyści materialne (praktyczne)	268	34,7	120	15,5	104	13,5	137	17,7	81	10,5	44	5,7	18	2,3	772	100,0

chcę tworzyć z współmał- żonkiem jedność dwojga osób	3	0,4	1	0,1	15	1,9	133	17,2	246	31,9	361	46,8	13	1,7	772	100,0
chcę obdarzać współmał- żonka miłością wyłączną i trwałą	1	0,1	0	0,0	4	0,5	81	10,5	232	30,1	442	57,3	12	1,6	772	100,0
pragnę obdarowywać sobą współmałżonka	3	0,4	2	0,3	7	0,9	99	12,8	263	34,1	380	49,2	18	2,3	772	100,0
chcę kochać współmałżonka wiernie i uczciwie	1	0,1	1	0,1	4	0,5	52	6,7	176	22,8	529	68,5	9	1,2	772	100,0
zamierzam kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą	242	31,3	138	17,9	119	15,4	112	14,5	71	9,2	75	9,7	15	1,9	772	100,0

Wyniki zaprezentowane w tabeli 31 wskazują, że respondenci za decydujące w miłości małżeńskiej uważają najczęściej pragnienie kochania współmałżonka wiernie i uczciwie (68,5%), obdarzania współmałżonka miłością wyłączną i trwałą (57,3%), obdarowania współmałżonka sobą (49,2%) oraz tworzenia z współmałżonkiem jedności dwojga osób (46,8%). Wysoki odsetek narzeczonych za decydujące w przeżywaniu miłości małżeńskiej uważa przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka (48,4%), przeżywanie przyjemnych uczuć (35,6%) oraz pragnienie, aby ich miłość małżeńska była stale otwarta na poczęcie życia (35,1%). 25,0% narzeczonych za decydujące uważa tworzenie związku erotycznego z współmałżonkiem, 9,7% badanych za decydujące uważa kontrolowanie współmałżonka z obawy przed zdradą, a 5,7% respondentów chce tworzyć związek dający wymierne korzyści, materialne lub praktyczne.

Za bardzo ważne w przeżywaniu miłości małżeńskiej narzeczeni uznają najczęściej dążenie do przebaczenia współmałżonkowi w razie potrzeby (39,9%), pragnienie przyjmowania współmałżonka jako dar (36,7%), pragnienie tworzenia z współmałżonkiem więzi przyjaźni (35,6%), przeżywanie do uczucia miłości do współmałżonka (35,1%) oraz pragnienie obdarowania współmałżonka sobą – daru z siebie (34,1%). 32,9% respondentów za bardzo ważne uważa to, aby w miłości małżeńskiej przeżywać przyjemne uczucia, 32,0% chce, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia, 31,9% chce tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwojga osób, a 30,1% chce obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą. Dla 25,1% badanych bardzo ważne jest pragnienie tworzenia związku erotycznego z współmałżonkiem, a dla 22,8% respondentów ważne jest pragnienie kochania współmałżonka wiernie i uczciwie. 10,5% narzeczonych za bardzo ważne uważa dążenie do tworzenia związku dającego korzyści materialne (praktyczne), a 9,2% badanych zamierza kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą.

Z przedstawionych danych wynika, że dla narzeczonych w przeżywaniu miłości małżeńskiej bardzo ważne i decydujące jest dążenie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie (91,3%) oraz obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą (87,4%). 83,3% narzeczonych pragnie realizować miłość jako dar z siebie i obdarowywać sobą współmałżonka, 78,7% respondentów pragnie tworzyć z współmałżonkiem jedność dwojga osób, 73,1% narzeczonych chce przyjmować współmałżonka jako dar, 71,8% badanych chce w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi, a 67,1% chce, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia.

Wskaźniki te ilustrują stosunek narzeczonych do ślubowanego sobie w małżeństwie sakramentalnym chrześcijańskiego modelu miłości małżeńskiej. Uka-

zują, że ślubowana miłość uznawana jest za bardzo ważną i decydującą przez wysoki odsetek narzeczonych. Jednakże odsetek narzeczonych uważających niektóre istotne cechy miłości małżeńskiej za decydujące i bardzo ważne sięga zaledwie dwóch trzecich. Warto zauważyć, iż pewien odsetek narzeczonych, zamierzających ślubować sobie chrześcijańską miłość, jednocześnie niektóre jej istotne cechy uważa za średnio ważne, mało ważne lub zupełnie nieważne. 10,3% badanych nie wystarczająco ceni dążenie, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia, 4,9% respondentów nie uważa za ważne, aby w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi a 4,8% badanych nie docenia przyjmowania współmałżonka jako dar.

Narzeczeni bardzo często za decydujące i bardzo ważne w miłości małżeńskiej uznają przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka (83,5%), tworzenie z współmałżonkiem więzi przyjaźni (83,0%), przeżywanie przyjemnych uczuć (68,5%) oraz tworzenie związku erotycznego z współmałżonkiem (50,1%). Wysokie odsetki zwłaszcza w przypadku akcentowania uczuciowego wymiaru miłości wskazują na koncentrację narzeczonych na uczuciowym wymiarze miłości. Jednocześnie aż 20,8% badanych nie docenia pragnienia tworzenia związku erotycznego z współmałżonkiem. Rodzi to pytania o motyw zawierania małżeństwa i wyboru współmałżonka.

Postawę utylitarną prezentują narzeczeni, którzy małżeństwo traktują przede wszystkim jako związek dający korzyści materialne (praktyczne) – 16,2% badanych. Z kolei tendencje maniackalne ujawniają narzeczeni, którzy za bardzo ważne i decydujące w małżeństwie uważają kontrolowanie współmałżonka z obawy przed zdradą (18,9%).

W analizie uwzględniono oddziaływanie zmiennych niezależnych na dążenia związane z przeżywaniem miłości małżeńskiej u narzeczonych. Sprawdzono, czy płeć narzeczonych różnicuje dążenia do przeżywania miłości małżeńskiej. Porównania dokonano w parach narzeczonych, stosując w tym celu test znaków rangowanych Wilcoxona. Wyniki prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Ważność dążeń dotyczących miłości małżeńskiej a płeć respondentów

Dążenia narzeczonych	Płeć	N		Me*	Q	Z	p
		Ważne	Braki danych				
chęć tworzyć związek erotyczny z współmałżonkiem	kobiety	380	6	3,59	0,98	-0,815	0,415
	mężczyźni	378	8	3,53	1,08		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem więź przyjacielską	kobiety	384	2	4,42	0,64	-1,862	0,063
	mężczyźni	378	8	4,34	0,69		
chęć, aby nasza miłość była stale otwarta na poczęcie życia	kobiety	384	2	4,07	0,84	-0,002	0,999
	mężczyźni	374	12	4,05	0,81		
chęć przyjmować współmałżonka jako dar	kobiety	381	5	4,21	0,72	-2,154	0,031
	mężczyźni	375	11	4,10	0,76		
zależy mi na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka	kobiety	383	3	4,46	0,61	-2,746	0,006
	mężczyźni	374	12	4,35	0,68		
zależy mi, abym przeżywał/a przyjemne uczucia	kobiety	382	4	4,11	0,78	-0,498	0,618
	mężczyźni	374	12	4,07	0,78		
chęć w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi	kobiety	381	5	4,08	0,74	-0,775	0,438
	mężczyźni	374	12	4,08	0,73		
chęć tworzyć związek dający mi korzyści materialne (praktyczne)	kobiety	381	5	1,38	1,32	-1,220	0,222
	mężczyźni	373	13	1,50	1,44		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwojga osób	kobiety	383	3	4,40	0,68	-2,243	0,025
	mężczyźni	376	10	4,28	0,73		

chęć obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą	kobiety	382	4	4,59	0,49	-3,015	0,003
	mężczyźni	378	8	4,47	0,61		
pragnę obdarowywać sobą współmałżonka	kobiety	381	5	4,45	0,62	-1,430	0,153
	mężczyźni	373	13	4,38	0,66		
chęć kochać współmałżonka wiernie i uczciwie	kobiety	383	3	4,71	0,41	-2,341	0,019
	mężczyźni	380	6	4,62	0,47		
zamierzam kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą	kobiety	381	5	1,58	1,32	-0,242	0,809
	mężczyźni	376	10	1,47	1,46		

*Oznaczenia: Me – mediana, Q – odchylenie ćwiartkowe, Z – wartość testu, p – poziom istotności. Zaczynano rubryki zawierające różnice istotne statystycznie.

Z tabeli 2 wynika, że w parach narzeczonych występuje pięć różnic istotnych statystycznie w zakresie dążeń związanych z przeżywaniem miłości małżeńskiej. Kobiety bardziej niż mężczyźni chcą obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą ($Z = -3,015$; $p = 0,003$), bardziej zależy im na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka ($Z = -2,746$; $p = 0,006$). Dla kobiet ważniejsze niż dla mężczyzn są dążenia, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie ($Z = -2,341$; $p = 0,019$), tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwojga osób ($Z = -2,243$; $p = 0,025$), przyjmować współmałżonka jako dar ($Z = -2,154$; $p = 0,031$). Nieco bardziej niż mężczyźni pragną one tworzyć z współmałżonkiem więź przyjaźni ($Z = -1,862$; $p = 0,063$).

Spośród dążeń związanych z przeżywaniem miłości małżeńskiej dla kobiet najważniejsze jest dążenie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie ($Me = 4,71$) oraz obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą ($Me = 4,59$), a dla mężczyzn dążenie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie ($Me = 4,62$). Najmniej ważne dla kobiet jest dążenie, aby w małżeństwie tworzyć związek dający im korzyści materialne ($Me = 1,38$), natomiast mężczyźni najmniej dążą do tego, aby w małżeństwie kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą ($Me = 1,47$).

Nasilenie dążeń związanych z przeżywaniem miłości małżeńskiej u narzeczonych różnicuje wiek respondentów. Porównania dokonano za pomocą testu U Manna-Whitney'a. Wyniki prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Ważność dążeń dotyczących miłości małżeńskiej a wiek respondentów

Dążenia narzeczonych	Wiek	N		Me	Q	Z	p
		Ważne	Braki danych				
chęć tworzyć związek erotyczny z współmałżonkiem	18-25 lat	317	4	3,55	1,11	-0,162	0,872
	powyżej 25 lat	436	9	3,57	0,97		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem więź przyjacielską	18-25 lat	318	3	4,45	0,62	-2,210	0,027
	powyżej 25 lat	439	6	4,33	0,68		
chęć, aby nasza miłość była stale otwarta na początki życia	18-25 lat	319	2	4,21	0,79	-3,404	0,001
	powyżej 25 lat	434	11	3,91	0,84		
chęć przyjmować współmałżonka jako dar	18-25 lat	315	6	4,29	0,72	-3,424	0,001
	powyżej 25 lat	436	9	4,06	0,75		
zależy mi na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka	18-25 lat	319	2	4,44	0,64	-1,239	0,215
	powyżej 25 lat	434	11	4,38	0,66		
zależy mi, abym przeżywał/a przyjemne uczucia	18-25 lat	316	5	4,17	0,81	-1,442	0,149
	powyżej 25 lat	435	10	4,03	0,76		
chęć w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi	18-25 lat	318	3	4,18	0,72	-2,380	0,017
	powyżej 25 lat	433	12	4,00	0,74		
chęć tworzyć związek dający mi korzyści materialne (praktyczne)	18-25 lat	318	3	1,28	1,45	-0,747	0,455
	powyżej 25 lat	431	14	1,53	1,34		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwojga osób	18-25 lat	318	3	4,47	0,62	-3,844	0,000
	powyżej 25 lat	436	9	4,24	0,73		

chęć obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą	18-25 lat	318	3	4,65	0,45	-4,541	0,000
	powyżej 25 lat	437	8	4,43	0,64		
pragnę obdarowywać sobą współmałżonka	18-25 lat	317	4	4,51	0,56	-3,017	0,003
	powyżej 25 lat	433	12	4,35	0,68		
chęć kochać współmałżonka wiernie i uczciwie	18-25 lat	319	2	4,73	0,40	-2,763	0,006
	powyżej 25 lat	439	6	4,62	0,47		
zamierzam kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą	18-25 lat	318	3	1,56	1,41	-0,544	0,586
	powyżej 25 lat	434	11	1,49	1,38		

Zacieniowano rubryki zawierające różnice istotne statystycznie.

Tabela 3 informuje, że dla narzeczonych w wieku od 18 do 25 lat dążenia związane z przeżywaniem miłości małżeńskiej są ważniejsze niż dla narzeczonych z w wieku powyżej 25 lat. Występuje aż osiem różnic istotnych statystycznie. Dla narzeczonych w wieku od 18 do 25 lat ważniejsze jest pragnienie obdarzania współmałżonka miłością wyłączną i trwałą ($Z = -4,541$; $p < 0,001$), tworzenia ze współmałżonkiem jednościi dwojga osób ($Z = -3,844$; $p < 0,001$), przyjmowania współmałżonka jako dar ($Z = -3,424$; $p = 0,001$) oraz pragnienie, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia ($Z = -3,404$; $p = 0,001$). Narzeczeni w wieku od 18 do 25 lat bardziej pragną obdarowywać sobą współmałżonka ($Z = -3,017$; $p = 0,003$), bardziej dążą do tego, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie ($Z = -2,763$; $p = 0,006$), dążą do tego, aby w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi ($Z = -2,380$; $p = 0,017$) oraz chcą tworzyć z współmałżonkiem więź przyjaźni ($Z = -2,210$; $p = 0,027$).

Dla obu grup wiekowych respondentów najważniejszym dążeniem związanym z przeżywaniem miłości małżeńskiej jest pragnienie kochania współmałżonka wiernie i uczciwie oraz obdarzania go miłością wyłączną i trwałą. Dla respondentów w wieku od 18 do 25 lat najmniej ważne jest dążenie, aby w małżeństwie tworzyć związek dający im korzyści materialne ($Me = 1,28$), natomiast narzeczeni w wieku powyżej 25 lat najmniej dążą do kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą ($Me = 1,49$).

Tabela 4. Ważność dążeń dotyczących miłości małżeńskiej a wykształcenie respondentów

Dążenia narzeczonych	Wykształcenie	N		Me	Q	Z	p
		Ważne	Braki danych				
chęć tworzyć związek erotyczny z współmałżonkiem	P – Z – Ś	349	7	3,37	1,08	-3,251	0,001
	wyższe	405	6	3,71	0,96		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem więź przyjaźni	P – Z – Ś	351	5	4,32	0,69	-2,074	0,038
	wyższe	407	4	4,43	0,64		
chęć, aby nasza miłość była stale otwarta na poczęcie życia	P – Z – Ś	349	7	4,17	0,77	-2,580	0,010
	wyższe	405	6	3,94	0,86		
chęć przyjmować współmałżonka jako dar	P – Z – Ś	347	9	4,11	0,75	-1,036	0,300
	wyższe	405	6	4,20	0,73		
zależy mi na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka	P – Z – Ś	350	6	4,30	0,70	-3,677	0,000
	wyższe	404	7	4,49	0,57		
zależy mi, abym przeżywał/a przyjemne uczucia	P – Z – Ś	347	9	4,08	0,79	-0,236	0,813
	wyższe	405	6	4,10	0,77		
chęć w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi	P – Z – Ś	349	7	4,07	0,74	-0,266	0,791
	wyższe	403	8	4,09	0,73		
chęć tworzyć związek dający mi korzyści materialne (praktyczne)	P – Z – Ś	347	9	1,94	1,55	-3,608	0,000
	wyższe	403	8	1,17	1,21		

chcę tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwojga osób	P – Z – Ś	349	7	4,30	0,73	-1,347	0,178
	wyższe	406	5	4,38	0,69		
chcę obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą	P – Z – Ś	351	5	4,48	0,60	-1,978	0,048
	wyższe	405	6	4,57	0,49		
pragnę obdarowywać sobą współmałżonka	P – Z – Ś	349	7	4,34	0,67	-2,692	0,007
	wyższe	402	9	4,48	0,60		
chcę kochać współmałżonka wiernie i uczciwie	P – Z – Ś	352	4	4,59	0,48	-3,564	0,000
	wyższe	407	4	4,73	0,40		
zamierzam kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą	P – Z – Ś	351	5	2,03	1,63	-4,692	0,000
	wyższe	402	9	1,21	1,15		

Zacienowano rubryki zawierające różnice istotne statystycznie.

Z tabeli 4 wynika, że różnice istotne statystycznie dotyczą oceny dziewięciu motywów przeżywania miłości małżeńskiej. Dla osób z wykształceniem wyższym ważniejsze jest przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka ($Z = -3,677$; $p < 0,001$), pragnienie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie ($Z = -3,564$; $p < 0,001$), pragnienie daru z siebie dla współmałżonka ($Z = -2,692$; $p = 0,007$), tworzenie związku erotycznego ze współmałżonkiem ($Z = -3,251$; $p = 0,001$), tworzenie ze współmałżonkiem więzi przyjaźni ($Z = -2,074$; $p = 0,038$) oraz obdarzania współmałżonka miłością wyłączną i trwałą ($Z = -1,978$; $p = 0,048$). Natomiast dla osób z wykształceniem podstawowym, zawodowym i średnim ważniejsze jest dążenie do kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą ($Z = -4,692$; $p < 0,001$), tworzenia związku dającego im korzyści materialne (praktyczne) ($Z = -3,608$; $p < 0,001$) oraz pragnienie, by ich miłość małżeńska była stale otwarta na poczęcie życia ($Z = -2,580$; $p = 0,010$). Narzeczeni z obu grup najwyżej cenią pragnienie kochania współmałżonka wiernie i uczciwie, a najmniej cenią dążenie do tworzenia związku dającego im korzyści materialne (praktyczne) oraz kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą.

Sprawdzono także, czy stosunek respondentów do wiary różnicuje znaczenie motywów antropologicznych zawarcia małżeństwa sakramentalnego. Do porównań zastosowano test Kruskala-Wallisa. Wyniki przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Ważność dążeń dotyczących miłości małżeńskiej a stosunek respondentów do wiary

Dążenia narzeczonych	Stosunek do wiary	Liczebność		Me	Q	$\chi^2(2)^*$	p
		N	Brak danych				
chcę tworzyć związek erotyczny z współmałżonkiem	głęboko wierzący i praktykujący	227	4	3,44	1,09	10,943	0,004
	wierzący, słabo praktykujący	466	5	3,53	1,01		
	słabo wierzący, niewierzący	56	4	4,13	0,83		
chcę tworzyć ze współmałżonkiem więź przyjacielską	głęboko wierzący i praktykujący	227	4	4,38	0,66	0,092	0,955
	wierzący, słabo praktykujący	468	3	4,38	0,67		
	słabo wierzący, niewierzący	58	2	4,40	0,68		
chcę, aby nasza miłość była stale otwarta na początki życia	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	4,31	0,73	43,352	0,000
	wierzący, słabo praktykujący	466	5	4,00	0,81		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	3,07	1,15		
chcę przyjmować współmałżonka jako dar	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	4,42	0,66	35,722	0,000
	wierzący, słabo praktykujący	464	7	4,06	0,73		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	3,68	0,98		
zależy mi na przeżywaniu uczucia miłości do współmałżonka	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	4,53	0,53	10,914	0,004
	wierzący, słabo praktykujący	465	6	4,35	0,67		
	słabo wierzący, niewierzący	58	2	4,27	0,73		
zależy mi, abym przeżywał/a przyjemne uczucia	głęboko wierzący i praktykujący	225	6	4,05	0,79	0,655	0,721
	wierzący, słabo praktykujący	465	6	4,11	0,77		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	4,11	0,82		

chęć w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi	głęboko wierzący i praktykujący	224	7	4,22	0,72	7,585	0,023
	wierzący, słabo praktykujący	466	5	3,99	0,73		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	4,17	0,81		
chęć tworzyć związki dający mi korzyści materialne (praktyczne)	głęboko wierzący i praktykujący	224	7	1,37	1,41	1,636	0,441
	wierzący, słabo praktykujący	464	7	1,38	1,37		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	2,08	1,38		
chęć tworzyć ze współmałżonkiem jedność dwójga osób	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	4,49	0,61	19,459	0,000
	wierzący, słabo praktykujący	467	4	4,31	0,71		
	słabo wierzący, niewierzący	57	3	3,91	0,79		
chęć obdarzać współmałżonka miłością wyłączną i trwałą	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	4,63	0,46	18,586	0,000
	wierzący, słabo praktykujący	467	4	4,51	0,56		
	słabo wierzący, niewierzący	58	2	4,20	0,69		
pragnę obdarowywać sobą współmałżonka	głęboko wierzący i praktykujący	224	7	4,53	0,53	16,229	0,000
	wierzący, słabo praktykujący	466	5	4,39	0,67		
	słabo wierzący, niewierzący	56	4	4,07	0,72		
chęć kochać współmałżonka wiernie i uczciwie	głęboko wierzący i praktykujący	228	3	4,76	0,38	13,005	0,001
	wierzący, słabo praktykujący	468	3	4,63	0,46		
	słabo wierzący, niewierzący	58	2	4,52	0,59		
zamierzam kontrolować współmałżonka z obawy przed zdradą	głęboko wierzący i praktykujący	226	5	1,64	1,46	0,801	0,670
	wierzący, słabo praktykujący	466	5	1,48	1,35		
	słabo wierzący, niewierzący	56	4	1,47	1,50		

*Oznaczenia: $\chi^2(2)$ – test Kruskala-Wallisa. Zaczynano rubryki zawierające różnice istotne statystycznie.

Z tabeli 5 wynika, że stosunek respondentów do wiary różnicuje w sposób istotny statystycznie odpowiedzi w zakresie dziewięciu motywów przeżywania miłości małżeńskiej. Docenianie większości motywów wzrasta wraz z nasileniem pozytywnego stosunku do wiary i praktyk religijnych. Różnice istotne statystycznie występują w zakresie takich motywów jak: pragnienie, aby miłość małżeńska była stale otwarta na poczęcie życia ($\chi^2(2)=43,352$; $p<0,001$), pragnienie przyjmowania współmałżonka jako dar ($\chi^2(2)=35,722$; $p<0,001$), pragnienie tworzenia z współmałżonkiem jedności dwojga osób ($\chi^2(2)=19,459$; $p<0,001$), pragnienie obdarzania współmałżonka miłością wyłączną i trwałą ($\chi^2(2)=18,586$; $p<0,001$), pragnienie daru z siebie dla współmałżonka ($\chi^2(2)=16,229$; $p<0,001$), pragnienie kochania współmałżonka wiernie i uczciwie ($\chi^2(2)=13,005$; $p=0,001$). Pozytywny stosunek do wiary i praktyk religijnych łączy się także z silniejszym dążeniem do przeżywania uczucia miłości do współmałżonka ($\chi^2(2)=10,914$; $p=0,004$) oraz pragnieniem przebaczenia współmałżonkowi w razie potrzeby ($\chi^2(2)=7,585$; $p=0,023$). Zdystansowany stosunek do wiary łączy się z silniejszym docenianiem tworzenia związku erotycznego z współmałżonkiem ($\chi^2(2)=10,943$; $p=0,004$).

Narzeczeni najbardziej cenią dążenie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie. Ponadto osoby głęboko wierzące i praktykujące oraz wierzące, słabo praktykujące wysoko cenią dążenie do obdarzania współmałżonka miłością wyłączną i trwałą. Dla osób głęboko wierzących i praktykujących oraz wierzących, słabo praktykujących najmniej ważne jest dążenie do tworzenia związku dającego im korzyści materialne (praktyczne). Natomiast osoby słabo wierzące i niewierzące najmniej cenią dążenie do kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą.

Liczba rodzeństwa nieznacznie różnicuje motywy przeżywania miłości małżeńskiej. Odnotowano dwie różnice istotne statystycznie i jedną tendencję. Brak rodzeństwa łączy się z silniejszym dążeniem do tworzenia związku erotycznego z współmałżonkiem, niż w przypadku jego posiadania ($\chi^2(2)=11,848$; $p=0,003$). Z kolei osoby posiadające rodzeństwo bardziej cenią stałą otwartość ich miłości małżeńskiej na poczęcie życia ($\chi^2(2)=7,501$; $p=0,024$) oraz nieco bardziej cenią tworzenie związku dającego im korzyści materialne (praktyczne) ($\chi^2(2)=5,829$; $p=0,054$).

Następnie sprawdzono, czy rodzina pochodzenia różnicuje docenianie motywów przeżywania miłości małżeńskiej u narzeczonych. Porównania dokonano przy zastosowaniu testu U Manna-Whitney'a. Stwierdzono jedną różnicę istotną statystycznie. Narzeczeni wywodzący się z rodzin pełnych przejawiają silniejsze dążenie, aby kochać współmałżonka wiernie i uczciwie, niż narze-

czeni z rodzin niepełnych ($Z = -2,378$; $p = 0,017$). Natomiast osoby z rodzin niepełnych przejawiają tendencję kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą ($Z = -1,809$; $p = 0,070$).

4. Wnioski z badań

Z przeprowadzonych badań wynika, że zdecydowana większość narzeczonych zawierających małżeństwo dąży do przeżywania miłości małżeńskiej w sposób wierny i uczciwy, wyłączny i trwały oraz że pragną oni realizować miłość jako dar z siebie. Około trzy czwarte badanych pragnie tworzyć jedność dwojga osób, w razie potrzeby przebaczać współmałżonkowi, a dwie trzecie chce, aby ich miłość była stale otwarta na poczęcie życia. Zastanawia, iż pewien odsetek narzeczonych uważa niektóre istotne cechy miłości małżeńskiej za średnio ważne, mało ważne lub zupełnie nieważne.

Dążenia dotyczące miłości małżeńskiej, będące treścią przysięgi małżeńskiej, jak wierność i uczciwość, wyłączność i trwałość bardziej cenią kobiety, narzeczeni w wieku od 18 do 25 lat, osoby z wykształceniem wyższym, osoby o bardziej pozytywnym stosunku do wiary oraz narzeczeni pochodzący z rodzin pełnych. Stałą otwartość na poczęcie życia bardziej cenią narzeczeni w wieku od 18 do 25 lat, osoby z wykształceniem podstawowym, zawodowym i średnim oraz posiadające rodzeństwo. Osiągnięte wyniki stawiają przed duszpasterstwem rodzin zadanie pogłębionej formacji religijno-moralnej, przygotowującej do miłości małżeńskiej. Formacji tej szczególnie potrzebują mężczyźni, narzeczeni w wieku powyżej 25 lat oraz osoby nie posiadające rodzeństwa²².

Jednocześnie wysoki odsetek narzeczonych bardzo wysoko ceni przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka oraz przeżywanie przyjemnych uczuć w małżeństwie. Przeżywanie uczucia miłości do współmałżonka bardziej cenią kobiety oraz narzeczeni z wykształceniem wyższym. Może to świadczyć o silniejszej koncentracji tych grup narzeczonych na uczuciowym wymiarze miłości. Skłonność ta może ujawniać niewystarczające rozumienie pojęcia miłości oraz niedojrzałość²³.

²² Por. J. Goleń, *Motywy zawarcia małżeństwa sakramentalnego. Studium z duszpasterstwa rodzin w świetle badań narzeczonych*, Lublin 2013, s. 359-360.

²³ Por. Steuden, *Osobowościowe uwarunkowania ...*, dz. cyt., s. 204-208; B. Lelonek-Kuleta, *Dojrzałość do małżeństwa w świetle teorii dezintegracji pozytywnej. Wielopoziomowość rozwoju osoby według Kazimierza Dąbrowskiego*, RNoRiPS 4(59) 2012, s. 179.

Wysoki odsetek ceni także tworzenie z współmałżonkiem więzi przyjaźni. Więż ta jest ważniejsza dla kobiet, narzeczonych w wieku od 18 do 25 lat oraz osób z wykształceniem wyższym. Docenianie więzi przyjaźni w małżeństwie stanowi dobry prognostyk dla tej grupy przyszłych małżeństw. Przygotowanie do małżeństwa powinno pomagać narzeczonym w dowartościowaniu więzi wzajemnej przyjaźni oraz zachęcić ich do umacniania tego wymiaru miłości małżeńskiej.

Zastanawia fakt, że narzeczeni niezbyt często cenią erotyczny wymiar miłości małżeńskiej. Tworzenie związku erotycznego cenią przede wszystkim osoby zdystansowane do wiary, osoby z wykształceniem wyższym oraz narzeczeni nie posiadający rodzeństwa. W przypadku tych ostatnich silniejsza koncentracja na sferze popędowej może łączyć się ze słabszym uspołecznieniem. Trzeba stwierdzić, że małżeństwo jest właściwym miejscem tworzenia związku erotycznego. Jednak zachowawcze docenianie tego wymiaru miłości małżeńskiej przez narzeczonych może łączyć się z nieśmiałym lub pejoratywnym podejściem do ludzkiej seksualności oraz niepełnym rozumieniem jej znaczenia w miłości małżeńskiej dwojga osób²⁴.

Część narzeczonych w kontekście miłości małżeńskiej przejawia dążenia utylitarne. Małżeństwo traktują oni przede wszystkim jako związek dający korzyści materialne (praktyczne). Znaczenie korzyści materialnych jako dążenie związane z miłością małżeńską cenią wysoko narzeczeni z wykształceniem podstawowym, zawodowym i średnim. Wskazane grupy narzeczonych mogą być bardziej podatne na tworzenie związków opartych na korzyściach praktycznych, a tym samym nie dowartościowywać istotnych dążeń dotyczących miłości małżeńskiej oraz stanowiących o ważności zawarcia małżeństwa. Wnikliwe badanie motywów zawierania małżeństw sakramentalnych zdaje się jawić jako wyzwanie przyszłości dla bezpośredniego przygotowania do małżeństwa.

Prawie co piąty narzeczony przejawia dążenia maniakalne, zmierzające do kontrolowania współmałżonka z obawy przed zdradą²⁵. Takie dążenia są ważne przede wszystkim dla narzeczonych z wykształceniem podstawowym, zawodowym i średnim oraz dla osób wywodzących się z rodzin niepełnych. Narzeczeni ci mogą częściej niż pozostali tworzyć związki toksyczne i dysfunkcjonalne. Zapobieganie temu zjawisku, choć obecnie wydaje się trudne,

²⁴ Zob. Y. Semen, *Seksualność według Jana Pawła II*, Tłum. Z. Denkowska, J. Urbaniak, Poznań 2008, s. 100-105, 136-147.

²⁵ Por. Lelonek-Kuleta, *Dojrzałość do małżeństwa ...*, dz. cyt., s. 179.

stanowi zadanie dla podmiotów kościelnych zatroskanych o przyszłość małżeństw i rodzin katolickich.

Fr Jacek Goleń: Conjugal love in the research conducted among fiancés

Love is often the main reason for contracting a sacramental marriage. In the sacramental marriages the conjugal love is the vital part of the marriage vows. However, a question arises: what the conjugal love means for the spouses who contract the sacramental marriage and how do they want to implement it in their life. Seeking the answer to that question in 2012, the researchers made a survey among 772 fiancés (386 couples) in 13 dioceses in Poland. The researchers took into account the influence of the independent variables such as: sex, age, the level of education, the attitude towards faith, the number of siblings and the family of origin.

The majority of the fiancés aims at implementing the conjugal love according to the marital vow. They want to love their spouse in a faithful and honest way, exclusively and permanently, they want to pursue love as a gift of themselves, they want to create the unity of two people, to forgive the spouse. Only two thirds of the respondents want their love to be open to procreation all time. A certain percentage of the fiancés consider some vital aspects of the conjugal love to be of average importance, of little importance or as not important at all. The aims of the conjugal love seen according to the marital vows are more valued by women, by the fiancés aged 18 to 25, by highly educated people, by the people who represent the more positive attitude towards faith and by the fiancés who come from full families.

At the same time a large percentage of the fiancés highly values experiencing the feelings of love for the spouse, experiencing the pleasant feelings connected with the marital bond and creating the friendship bonds with the other spouse. The fiancés seldom value the erotic dimension of conjugal love. Some of the fiancés manifest utilitarian tendencies, and every fifth of the fiancés manifests the maniacal tendency which aims at controlling the other spouse. The obtained results allow for drawing conclusions for the pastoral care of the family, especially in the preparation of young people and fiancés for contracting the sacramental marriage.

Keywords: conjugal love, fiancés, the aims of the fiancés, the preparation for the sacramental marriage.